

U V O D

Sistem sanitarne zaštite obuhvaćen sanitarnim propisima koncipiranje tako što podrazumeva donošenje i primenu različitih akata koje donese i izvršaju različiti organi. Ta razlika se, pre svega, manifestuje u tome što akte donose skupštine svih društveno-političkih zajednica, a za njihovo izvršavanje brojne akte donose izvršni i upravni organi društveno-političkih zajednica, kao i druge organizacije i zajednice.

To praktično znači da donošenje i primena propisa iz oblasti sanitarne zaštite podrazumeva da se kroz njihovo donošenje i primenu ispoljavaju dva važna aspekta pravnog sistema. Jedan je međusobni odnosi društveno-političkih zajednica (federacija, republika, pokrajina, grad Beograd, opština) a drugi je odnos između različitih organa društveno-političkih zajednica (skupština, izvršni organ, organi uprave, interesne zajednice, organizacije i druge organizacije i zajednice).

Zbog toga šitav sistem sanitarne zaštite u našoj zemlji treba da se shvati i intepretira na način koji uključuje činjenicu da u koncipiranju i ostvarivanju sanitarne zaštite učestvuju brojni subjekti političkog i pravnog sistema i da se samo njihovom adekvatnom i dobro dimenzioniranom aktivnošću može sistem da ostvaruje. To znači da, u skladu sa prethodnim stavom, kroz oaktivnost svih društveno-političkih zajednica, njihovih skupština i organa tih skupština, kao i organizacija i zajednica u društveno-političkim zajednicama, uključujući i radne ljude i građane, može da se ostvari sistem sanitarne zaštite.

Sistem sanitarne zaštite je složen i raznovrstan. On obuhvata sprovođenje propisa u oblasti sanitarne, higijenske i protivepidemijske zaštite ljudi i čovekove sredine, a odnosi se naročito na: sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti, zdravstvenu ispravnost životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe, vodu za piće i zaštitu voda od zagađivanja opasnim materijama, proizvodnju i promet lekova i otrova, zaštitu od jonizujućih zračenja, zaštitu od zagađivanja vazduha, zaštitu stanovništva od buke i dr. Za sve ove oblasti donete su republički propisi, a u nekim oblastima i opštinski propisi, kao i akti samoupravnih organizacija i zajednica. Ovi propisi su brojni i objavljeni u raznim službenim glasilcima.

Sanitarne propise neposredno sprovode organi državne uprave nadležni za sanitarni nadzor (republička sanitarna inspekcija), kao i radni ljudi koji, u oblastima gde je to propisima dozvoljeno, obavljaju delatnost ličnim radom.

S obzirom na to da sanitarni propisi obuhvataju različite oblasti koje, svaka za sebe, predstavljaju samostalnu celinu, propisi su sistematizovani prema oblastima (zaštita stanovništva od zraznih boleti, zdravstvena ispavnost životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe itd.). Pri tome na istu materiju primenjuje se više akata različite pravne snage (zakon, urdba, odluka, pravilnik i drugi akti) što je opredelilo metodologiju koja, pre svega, vodi računa o materiji jer se na taj način obezbeđuje celovit uvid.

Za svaku oblast dat je opšti prikaz, a kod značajnijih i složenijih odredbama zakona i objašnjenje ili upućujući tekst.

Neki propisi, koji su u strogom smislu te reči nisu iz oblasti sanitarne zaštite, ali su neophodni za vršenje funkcije organa sanitarne inspekcije.

a) jer ih izvršavaju organi sanitarne inspekcije (Zakoni o vodama),

b) obezbeđuju primenu sanitarnih propisa (Zakon održavnoj upravi, Krivični zakon i dr.),

c) u neposrednoj su vezi, manje ili više, sa sanitarnim propisima i imaju značaj za njihovo sprovođenje- granični propisi (Zakona o izgradnji objekata, Zakona o elementarnim nepogodama i dr.).

Zbog velikog broja i obimnosti sanitarnih propisa, ovi propisi nisu dati u celini već samo pojedine najvažnije odredbe propisa iz grupe a) i nekih propisa iz grupe b) Za propise iz grupe c) i neke propise iz grupe B) u posebnom poglavlju daju se izvorni podaci o nazivu propisa u službenom glasilu u kome su objavljeni .

C I L J

Pregledom literature sagledati mesto i ulogu sanitarnih propisa u upravnom zakonodavstvu .

Mada se odnose na zdravlje sanitarni, propisi nisu identični sa zdravstvenim propisima. Zdravstveni propisi obuhvataju sve propise koji se odnose na sistem zdravstvene zaštite i zdravstvene službe. Sanitarni propisi samo su deo zdravstvenih propisa, ali u širem smislu predstavljaju i samostalnu celinu, jer se odnose na sprečavanje užroka koji mogu uticati na pojavu oboljenja, stanja ili smrti ljudi. U širem smislu sanitarna zaštita se može i treba da shvati kao vid zdravstvene zaštite zajednice u celini, u tom smislu što ova zaštita obezbeđuje ponašanje pojedinaca i grupa na način koji onemogućava ili sprečava ugrožavanje zdravlja šire zajednice.

Sanitarni propisi se odnose na sanitarnu, higijensku i protivepidemijsku zaštitu ljudi i čovekove sredine, a njihovo sprovođenje kontrolišu organi sanitarne inspekcije. Zaštita ljudi i čovekove sredine je proces koji obhvata izuzetno veliki broj složenih ljudskih aktivnosti. To se posebno odnosi na obezbeđenje uslova za očuvanje i razvoj prirodnih i radom stvorenih vrednosti čovekove sredine, kao i na sprečavanje i otklanjanje štetnih posledica koje zagadjivanjem vazduha zemljišta voda i vodotoka bukom ili na drugi način ugrožavaju te vrednosti ili dovode u opasnost život i zdravlje ljudi, što je obaveza svih radnih ljudi i građana, privrednih subjekata, društveno-političkih zajednica, mesnih zajednica i drugih organizacija. Zdrava životna sredina je pravo čoveka utvrđeno Ustavom a obaveza je društvene zajednice da obezbeđuje uslove za ostvarivanje ovog prava.

Reč „ sanitarni „ vodi poreklo od latinske reči *sanus* (zdrav) i označava nešto što se tie zdravlja. U raznim enciklopedijama i leksikonima dato je objašnjenje za ovaj izraz, ali u osnovi svih objašnjenja sanitarni znači: zdravstveni, higijenski, koji je u vezi sa zdravljem ili unapredjenjem zdravlja. Higijena (grčki) je nauka o negovanju zdravlja. Prema tome možemo zaključiti da se sanitarni propisi odnose na zdravlje, i to na negovanje i unapredjenje zdravlja.